

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ У ПРОФІЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ ЗА УМОВ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Шелестова Л. В.

доктор пед. наук, ст. наук. співробітник,
пров. наук. співробітник відділу дидактики
Інституту педагогіки НАПН України

Кизенко В. І.

доктор пед. наук, ст. наук. співробітник,
пров. наук. співробітник відділу дидактики
Інституту педагогіки НАПН України

У сучасній освітній системі України, як і в багатьох країнах світу, відбуваються глибокі трансформації, пов'язані з впровадженням нових методик та технологій навчання. Останні кілька років особливо позначені стрімким переходом до змішаного навчання, яке стало відповіддю на виклики спочатку пандемії COVID-19, а потім повномасштабної війни. Традиційна форма навчання, з якою більшість учнів та вчителів були знайомі, була поставлена зазнала суттєвих змін, а водночас із нею й методи оцінювання результатів навчання. На сьогодні змішане навчання стало не просто вимушеним заходом, а новою нормою, яка потребує особливої уваги у процесах організації, контролю та оцінювання знань і навичок учнів, особливо в контексті профільної середньої освіти.

Змішане навчання поєднує в собі елементи традиційного очного навчання та дистанційного, що відкриває нові можливості для учнів і вчителів. Поєднання інформаційних технологій та традиційних підходів дає змогу забезпечити більшу гнучкість в освітньому процесі, індивідуалізувати освітні траєкторії, а також підвищити рівень самостійної роботи учнів.

Змішане навчання, як концепція, включає різноманітні моделі. Найпоширеніші з них: це ротаційна модель, перевернутий клас та гнучке навчання. Кожна з них має свої особливості, але ключовим елементом залишається те, що частина навчання відбувається онлайн, а частина – офлайн. Така структура дає змогу зменшити навантаження на учнів під час тривалого перебування в класі, краще керувати часом та персоналізувати процес навчання відповідно до потреб кожного учня.

В умовах профільної середньої освіти змішане навчання має особливе значення оскільки ця ланка освіти передбачає більш глибоке та вузькоспеціалізоване вивчення певних предметів, що потребує нових підходів до організації навчального процесу. Учні, які навчаються у профільній школі, мають опанувати значно більший обсяг інформації у вибраних ними профільних дисциплінах. Тому змішане навчання стає не лише інструментом підвищення

ефективності навчального процесу, але й допомагає адаптувати освітню програму до індивідуальних потреб учнів.

Однією з ключових проблем, що виникають у процесі змішаного навчання, є оцінювання результатів навчання. Традиційні методи, такі як письмові контрольні роботи, тестування та усні відповіді, більше не є достатніми для повного оцінювання знань учнів в умовах нових форматів навчання. Важливо звертати увагу не лише на кінцеві результати, але й на процес навчання, а також на рівень залученості учнів у цей процес.

Методи оцінювання результатів навчання в умовах змішаного навчання потребують гнучкості та різноманіття. Одним із таких підходів є формувальне оцінювання, яке передбачає регулярний моніторинг прогресу учня та надання йому зворотного зв'язку протягом усього навчального процесу. Це дає змогу вчителю вчасно коригувати навчальний процес і допомагати учням засвоювати матеріал на всіх етапах, не чекаючи підсумкових тестів.

Дистанційне навчання в змішаному форматі відкриває можливості для використання електронних платформ для оцінювання. Вікторини, тести, електронні портфоліо стали інструментами, які дозволяють вчителям швидко отримувати результати та аналізувати успішність кожного учня. Завдяки цифровим технологіям з'являється можливість зберігати всі результати в електронному вигляді, що спрощує процес моніторингу навчальних досягнень.

Окрім формувального, підсумкове оцінювання залишається важливою частиною навчального процесу. Воно дозволяє підсумувати результати за певний період навчання, однак у змішаному навчанні необхідно враховувати специфіку проведення таких оцінювань. Наприклад, в умовах дистанційного навчання виникає питання академічної доброчесності: як переконатись у тому, що учень самостійно виконує завдання? Це виклик, що потребує нових підходів до організації оцінювання, наприклад, через індивідуальні усні співбесіди або проектні завдання, що передбачають залучення учня до тривалої роботи над проблемою.

Попри переваги, змішане навчання має і свої виклики. Основною проблемою є технічне забезпечення. Не всі учні мають доступ до якісного інтернету або технічних засобів, що може створювати нерівні умови для навчання. Окрім цього, існує ризик зниження мотивації учнів до навчання через відсутність безпосередньої взаємодії з учителем та однокласниками. В умовах профільної освіти, коли учні стикаються з більш складними завданнями, це може стати серйозною перешкодою.

Проте, попри всі виклики, змішане навчання відкриває широкі можливості для індивідуалізації навчання. Учні можуть самостійно визначати темп і час для вивчення матеріалу, а вчителі – адаптувати навчальні програми відповідно до потреб класу або окремих учнів. Це особливо важливо в профільних класах, де учні повинні глибше занурюватися в матеріал, щоб опанувати певну спеціалізацію.

Оцінювання результатів навчання в умовах змішаного навчання має враховувати всі ці чинники, щоб бути максимально об'єктивним та

справедливим. Вчителі повинні постійно удосконалювати свої навички використання цифрових інструментів, а також розробляти нові методики оцінювання, які б відповідали умовам змішаного навчання.

Таким чином, сучасна профільна освіта в Україні не може існувати без врахування нових реалій, зокрема впровадження змішаного навчання. Оцінювання результатів навчання в таких умовах стає складним, багатовимірним процесом, який потребує використання різних методик та інструментів. Учителям необхідно навчитися ефективно поєднувати традиційні та нові методи оцінювання, щоб забезпечити всебічний аналіз знань та навичок учнів. Тільки за умови правильно організованого оцінювання можна досягти якісного результату в процесі профільного навчання, що є головною метою сучасної освіти.

Список літератури

1. Засекіна Т. М. Концептуальні засади розроблення модельних навчальних програм для профільної освіти: наукова доповідь на методологічному семінарі «Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації», 4 квітня 2024 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 1 (6). С. 1-4.

2. Кремень В. Г., Топузов О. М., Ляшенко О. І., Мальований Ю. І., & Засекіна Т. М. Профільна середня освіта: концептуальні засади для нової української школи. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 2023, 5(2), С. 1-8.

3. Малихін О. В., Арістова Н. О. Організація профільної середньої освіти: досвід Естонської республіки. Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації: збірник матеріалів. С. 27-31.

4. Малихін О. В., Арістова Н. О., Ліпчевська І. Л. Нормативно-правове забезпечення профільної середньої освіти. Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації: збірник матеріалів. С. 88-94.

5. Носенко Ю. Г. Імерсивні технології як засіб підтримки змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти. Цифрова трансформація науково-освітніх середовищ в умовах воєнного стану : збірник матеріалів. Звітна наукова конференція Інституту цифровізації освіти НАПН України, 23 лютого 2024 р., м. Київ / упоряд.: О. П. Пінчук, Н. В. Яськова. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. С.127 – 130.

6. Реалізація технологій профільного навчання в закладах загальної середньої освіти: методичний посібник / О. В. Малихін, Н. О. Арістова, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська, В. І. Кизенко, О. П. Кравчук, С. Е. Трубачева, О. В. Черноус [Електронне видання]. Київ, 2021. 197 с.

7. Шелестова, Л.В. Забезпечення проблеми індивідуалізації навчання у нормативних документах та освітньому стандарті. The VI International Scientific and Practical Conference «Theory and practice of the development of technical sciences», February 12-14, 2024 . European Conference, c. Prague, Czech Republic, С. 267-274.

8. Шелестова, Л. В. Змішана форма навчання у профільній загальній середній освіті за умов війни. The XVI International Scientific and Practical Conference «Trends in the development of science and teaching methods», April 22-24, 2024. European Conference, с. Sofia, Bulgaria, С. 208-212.

9. Шелестова, Л. В. Можливості використання дистанційної форми навчання для ефективної реалізації профільної освіти. The XV International Scientific and Practical Conference «Innovative technologies in the field of human service», April 15-17, 2024. European Conference, с. Stockholm, Sweden, С. 154-158.

10. Шелестова Л. В. Освіта в умовах воєнного стану та в повоєнний період: виклики, ресурси та шляхи компенсації. Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 07-08 листопада 2023 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : Видавництво «Людмила», 2024. С. 131 –134.

11. Шелестова Л. В. Особливості навчального змісту у профільній середній освіті за умов змішаного навчання. Abstracts of XIX International Scientific and Practical Conference «Introduction of new technologies to improve education», May 13-15, 2024, Rome, Italy. С. 280-285.